

Verslag excursie: Punthuizen

Datum : Zaterdag - 2 juli 2011

Deelnemers : 18

het Weer : Bewolkt met zon

Coördinatie : Bernard Wanders



Blauwgraslanden behoren tot de favorieten van de natuurbeschermers in ons land. Ook van mij, ik heb in mijn jeugd menig stil uurtje in mooie graslandjes doorgebracht.

Deze graslanden zijn nu bijna geheel verdwenen. Het zijn nu ook de meest kwetsbare en bedreigde landschappen. De naam, blauwgrasland, danken ze aan de soorten die in dat gebied voorkomen.

In de eerste helft van de vorige eeuw besloegen deze gebieden vele duizenden hectaren. Nu zijn het er nog maar een stuk of dertig, versnipperd over een groot aantal terreinen.

Het gaat nu om het behoud van deze reservaten. Uitbreiding werd lange tijd voor onmogelijk gehouden. Herstelprojecten die in de laatste tijd uitgevoerd zijn geven een gevoel van optimisme. Hier behoort ook het herstel van het NO Twentse Punthuizen bij. Dit arsenaal blauwgrasland werd flink vergroot door het afgraven van maisakkers in de directe nabijheid.

Het gebied bevat nu ong. 40 hectare heidelandschap waarvan 5-6 hectare blauwgrasland is. In de jaren 50 is het gebied als boerengrond gebruikt waar een deel van werd bemest en een deel was alleen hooiland.

Het blijkt nu dat de natuur voldoende kracht heeft om zich te herstellen. Het beleid is gericht op de stelling in juni maaien en afvoeren.

Zeldzame plantensoorten komen er nu weer voor zoals o.a. de Blauwe en Zeegroene zegge, de Spaanse ruiter, Blauwe knoop, Pijpenstro, Tandjesgras en Tormentil.

Het gebied heeft een voedselarme bodem, deze wordt gevoed door regenwater aan de ene kant en door kalkrijk grondwater vanuit Duitsland aan de andere kant.

Het gaat hierbij om een menging in de juiste verhouding en een afwisseling van natte perioden in de winter en een droge in de zomer. Hieruit is dus vast te stellen dat dit gebied zeer kwetsbaar is.

Er is een beheersplan opgezet. Ook voor het iets meer naar het noorden gelegen Stroothuizen beiden in eigendom van het Staatsbosbeheer.

Het is eigenlijk een voortzetting, met als voorbeeld de oude werkwijzen die de boeren gebruikten in deze gebieden. Het is een erg fijnmazig beheer. Er wordt nu ook door vrijwilligers hulp geboden!

Bernhard heeft voor de excursie een afspraak gemaakt met Rick Ruis, deze is medewerker van het SBB. Het gebied is niet zonder begeleiding te bezoeken. Er is niet zo vaak een excursie, een unieke kans dus.

Wij gingen vaak als eendjes achter elkaar aan. Dit om de padjes tussen al die schoonheid zo smal mogelijk te houden. We liepen over een heidepad naar een gebied dat eerder nog een weiland was. Dat is nu geplagd. Hier was Zonedauw, Pitrus, Trekrus, een enkel plantje Tormentil, Hazenzegge. Een aarzelend begin van opkomende gentiaanplantjes, deze hadden uitloperij waar we met verbazing naar keken.

Gentiaantjes waren de laatste jaren wel zienderogen achteruit gegaan in dit gebied vertelde Rick. Er

is nu weer hoop. Wat verderop gaat het geplagde gebied over in blauw grasland.

Dit grasland herkende ik van een excursie waaraan ik enkele jaren terug had deelgenomen. Het was toen gekleurd van de orchideeën.

Rick beaamde dit en vertelde dat na een bericht op de website over Punthuizen, er veel plantjes zijn uitgestoken. Dit is heel jammer want dezen moeten echt beschermd worden voor de toekomst. Het behoort n.l. tot een Natura 2000 gebied!

Hij vertelde ook dat de waterhuishouding een voortdurende zorg is. Dit door de bijzondere mix van kleinschalig beheer. Wij kwamen b.v. in een (in de winter nat) gebiedje waar vele stengels omhoog staan van de Spaanse Ruiter.

Niet veel kleur meer maar wel uitgebloeide bloemen op die hoge stengel. Door het droge voorjaar was er minder bloei dan in vorige jaren maar de grond was op dat gedeelte begroeid met nieuwe scheuten.

Dus een goede hoop voor de volgende jaren. In een verder op liggend nat gebied zag je weer een andere vegetatie van o.a. Egelboterbloem, Moeraswalstro en Addertong. Dezen stonden iets meer aan de rand van een greppel.

Op de stukken die in de winter onder water staan zie je op de hogere plekken vaak een goede ontwikkeling van Gagel. Op de iets minder natte delen was op de hogere randen boomopslag te vinden van o.a. de Grauwe wilg,

Kruipwilg en de Geoorde-wilg, Zachte Berk, Zwarte Els enz. Rondom die vennen op een nu nog wat vochtige bodem komt voor: Dopheide, verschillende zegge vegetaties, Moerashertshooi, Veelstengelige Waterbies, Grote en Kleine Biesvaren e.d.

In die natte heide afgewisseld met slenk vegetaties zagen wij op een wat hogere plek een mierennest met larfjes van verschillende grootte. Op weer een ander plekje kreeg ik het verrassende gevoel of er sneeuw was gevallen maar nee,

het was een slijmzwammetje, Gewoon ijsvingertje genaamd. Zo waren er veel verrassende plekjes met steeds weer andere vegetatie en levens.

De bodem is overwegend zand. Er is ook een wat hoger gedeelte met droge Struikhei, Zandklauwtjes mos, Zilver schoon. Er schijnt ook wel ergens Parnassia voor te komen, dat heb ik nu niet gezien.

Het was een hele leerzame en prachtige wandeling en niet alles is (zomaar) te beschrijven.

Tenny de Gier.

Waargenomen soorten

Vogels

Boerenzwaluw	Boompieper	Braamsluiper
Buizerd	Geelgors	Houtduif
Kleine Bonte Specht	Kneu	Kwartel
Merel	Roodborsttapuit	Tuinfluit
Vink	Zanglijster	Zwartkop

Planten & Mossen

Biezenknoppen	Blauw walstro	Blauwe Knoop
Borstelgras	Bruine snavelbies	Dagkoekoeksbloem
Echte koekoeksbloem	Egelboterbloem	Fijn schapengras
Gevlekte Orchis	Gewone waternavel	Gewoon reukgras
Gewoon Veenmos	Grote wederik	Hazenzegge
Hennegras	Hop sp.	Kale Jonker
Kleine zonnedaauw	Klokjesgentiaan	Knoopkruid

Kruipende boterbloem
Moerasviooltje
Muizenoor
Pitrus
Ruw Walstro
Spaanse Ruiters
Trekruis
Veenpluis
Wijdbloeiende rus
Zilverschoon

Paddenstoelen

Berkenzwam
Gewone Franjezwam
Gewoon Ijssvingertje
Paardenhaartaailing
Zandpadvezelkop

Overig

Levendbarende Hagedis

Insecten

Aardhommel
Groot Dikkopje
Icarusblauwtje
Metaalvlinder
Oranje Zandoogje
Sint-Jansvlinder

Moerassmele
Moeraswalstro
Perzikkruis
Rankende helmbloem
Schapenzuring
Stijve ogentroost
Veelbloemige veldbies
Veldrus
Wilde bertram
Zwarte zegge

Echte Tonderzwam
Gewone Hertenzwam
Grijze Buisjeszwam
Roodbruine Slanke Amaniet
Zilveren Boomkussen

Bruine Metaalvlinder
Heideblauwtje
Klein Geaderd Witje
Moerassprinkhaan
Roodbandbeer
Zwartpuntsmalbok

Moerasspirea
Moeraswespenorchis
Pijpenstrootje
Rode klaver
Scherpe boterbloem
Tormentil
Veenbies
Welriekende nachtorchis
Wolfspoot

Gele Korstzwam
Gewoon Elfenbankje
Kleine Breedplaatmycena
Roodporiehoutzwam
Zwarte Trilzwam

Geelsprietdikkopje
Huismoeder
Koevinkje
Negertje
Schavertje